

Passend onderwijs: veel

Dit schooljaar is passend onderwijs van start gegaan. Leerlingen met een beperking gaan zoveel mogelijk naar het regulier onderwijs en krijgen extra ondersteuning. Wat betekent het en om welke leerlingen gaat het?

Gea Meulema

GROOTEGAST/GRONINGEN Het moet gelijk maar worden gezegd. „Het moet afgelopen zijn met de indianenverhalen over passend onderwijs”, zegt Sjikie Amels van het samenwerkingsverband passend onderwijs van de provincie Groningen en Noordenveld. „Scholen krijgen niet opeens veel meer leerlingen op school die extra ondersteuning nodig hebben.”

Ze wijst de kritiek van ouders en leerkrachten van de hand, dat ze de komende jaren meer gedragsgestoorde en gehandicapte leerlingen in de klas krijgen. Zoveel dat andere kinderen er wel eens onder kunnen lijden en de leerkracht het niet meer aan kan. „Kinderen die zoveel hulp nodig hebben dat ze niet op een reguliere basisschool passen, gaan naar het speciaal onderwijs”, zegt ze. En dat schooltype blijft gewoon bestaan.

Vanaf dit schooljaar is passend onderwijs ingevoerd. Scholen moeten kinderen, ook de jongens en meisjes met een beperking, onder-

wijs op maat geven. Of een kind nu in een rolstoel zit of een gedragsstoornis heeft, de school moet kijken welke hulp en hulpmiddelen een leerkracht nodig heeft, zodat dit kind goed naar school kan en kan leren.

Voorgaande jaren kregen veel van deze kinderen een zogeheten rugzakje. Een zak met geld, extra uren en extra deskundigheid die bij de beperking van het kind hoorden. Dat is verleden tijd. De school moet nu zelf aangeven hoe ze het kind het beste kan ondersteunen en wat daar voor nodig is.

Het is een andere manier van werken, zegt Laurà Gerards van de 360 samenwerkende basisscholen. „Voorgaande jaren keken leerkrachten wat voor stoornis of beperking een kind had en daar paste dan een aantal uren hulp bij. Als er nu iets met een kind is, moeten leerkrachten aangeven wat ze nodig hebben om het kind goed te laten leren. Hebben ze extra handen nodig, begeleiding, wanneer, bij welke vakken en

hoeveel uur? Hebben ze hulpmiddelen nodig?” De leerkracht moet het aangeven en niet meer de ambulante begeleider, de extern deskundige.

Passend onderwijs betekent nogal wat voor leerkrachten, zeggen de vrouwen. Als een juf les geeft, moet ze zich steeds afvragen: hoe geef ik het beste les en wat heb ik daarvoor nodig. Gerards: „Vroeger gaf de juf les aan de hele klas en wilde het lukken met een kind, dan lag het aan het kind. Nu moet een juf zich afvragen hoe zij dat kind toch kan laten leren. Ziet ze een lastig jochie of een jongetje dat wel wil leren, maar het niet voor mekaar krijgt? Hoe leert dat kind? Is er een andere aanpak nodig? Als leraar ben je het middel tot het doel.”

De individuele leerkracht moet het doen, maar ook het team van een school. Want waarom lukt het met een leerling soms wel in de ene klas, maar niet in een andere? „Leerkrachten moeten van elkaar leren.”

De meeste samenwerkingsverbanden van scholen zeggen dat ze de

opvang van kinderen met een beperking goed hebben geregeld. Of het werkelijk zo is, moet de komende jaren blijken. Amels: „Je moet je steeds afvragen of een kind op de juiste school, op de juiste plek zit. Of het zich daar goed kan ontwikkelen of ergens ander beter af is. Wij hebben dingen bedacht waarvan wij denken dat ze goed zijn en werken. Maar we moeten komen jaar vast nog bijstellen. Het is ook voor ons nog zoeken en pionieren.”

Festivals passend onderwijs

In Zuidbroek, Haren en Tolbert zijn de komende weken festivals passend onderwijs. Het zijn bijeenkomsten voor mensen uit het basisonderwijs om elkaar te informeren over leerlingen met een beperking op reguliere scholen. Er komen deskundigen over de nieuwe regels aan het woord, maar ook ervaringsdeskundigen zoals kinderen met een beperking en/of hun ouders. Meer informatie op www.passend-onderwijsgroningen.nl.

Olivier: Als ik gym en ren, moet iemand mijn hand vasthouden

Olivier Kegel (6), groep 4 Bisschop Bekkersschool Groningen. **Beperking:** aangeboren erfelijke nierafwijking, kreeg transplantantier toen hij 3 jaar was. **Heeft last van:** motoriek in zijn voeten is niet goed, heeft button op buik, moet oppassen dat hij niet valt.

Olivier: „Als we gym hebben en rennen, moet iemand mijn hand vasthouden. Als ik op mijn buik val, kan mijn nier kapot gaan. Als ze op school voetballen, ga ik wat anders doen. Wat rustiger en meestal leukere dingen. Ik voetbal wel tegen papa of mama en dan win ik altijd.”

Moeder Marleen Kegel (36): „Toen Olivier 3,5 jaar was kreeg hij een nieuwe nier en daarna allerlei complicaties. Hij lag drie maanden in het ziekenhuis, kon daarna niet meer lopen, zich niet meer aan- en uitkleeden, was niet meer zindelijk en kreeg sondevoeding. Toen hij 4 jaar was moest hij weer leren lopen achter een rollator. Het gaat nu goed met hem, maar hij moet nog vaak naar het ziekenhuis voor een operatie of controles bij de cardioloog of de revalidatiearts.

Toen hij na zijn operatie weer naar school ging, had hij extra hulp nodig. Bewegen is goed voor hem, maar bij gym had hij een-op-een-begeleiding nodig. Iemand moest hem helpen met uit- en aankleden en op hem letten dat hij niet zou vallen. Verder moest iemand hem verschonen en moest hij medicijnen.

Dat verschonen konden de leerkrachten niet doen, dus regelden we dat iemand van de thuiszorg dat deed. Bij schoolreises ging mijn man of ik altijd mee. De school

schaft speciale spullen aan, zoals een hobbelpweg voor gym, ergonomische pennen en spelletjes om het sociale contact te verbeteren.

In het begin schoten de leerkrachten in paniek. Wat moesten ze doen als er wat met Olivier gebeurde? Op een gegeven moment injecteerde Olivier zelf antibiotica. Dat vonden ze griezelig. Maar wij wisten dat hij het kon en vertrouwden op hem. Leerkrachten leerden weer vertrouwen op ons. Ze weten wat ze moeten doen als er iets misgaat. Hij heeft altijd telefoonnummers en een medicijnenlijstje in zijn rugzakje mee. Hij heeft nog een button, een slangetje, in zijn buik en als daar wat mee is weten ze wat ze moeten doen. Noodsituaties hebben we gelukkig nooit gehad.

Olivier heeft steeds minder zorg nodig. Maar stel dat hij weer aan de dialyse moet of een nieuwe nier moet hebben, dan verandert er weer van alles. De gebruikelijke zorg kan een leraar doen, maar een juf of meester kan niet even met hem naar de wc en de klas in de steek laten.

Het speciaal onderwijs was voor ons nooit een optie. Hij heeft lichamelijke beperkingen, maar psychisch, sociaal en qua intelligentie mankeert hem niets. Het fijne is dat hij nu op dezelfde school zit als zijn broertje en de kinderen uit de buurt. Hij kan zich lichamelijk optrekken aan andere kinderen en zij kunnen weer van zijn grote woordenschat leren. Olivier is een gewoon kind dat op medisch vlak een beetje pech heeft gehad. Als hij weer extra hulp nodig heeft, kan ik niet overzien wat dat voor de school betekent. Maar wij hebben een goed contact met de school dus ik denk: daar moeten we toch uitkomen.”

▲ Olivier Kegel: „Als ik voetbal tegen papa of mama win ik altijd.”
Foto Siese Veenstra

‘Olivier injecteerde zelf antibiotica. Leraren vonden dat griezelig’

gevolgen voor leerkracht

Vivian: Op een gewone school vergeet ik mijn ziekte

Vivian Bollegraaf (17), 4-vmbo, CSG Wessel Gansfort Groningen. **Beperking:** erfelijke vorm van bloedarmoede, en een chromosoomafwijking. **Heeft last van:** snel vermoeid en ziek, slappe gewrichten.

‘Ik hoop niet dat mijn begeleider verdwijnt. Daar heb ik veel aan’

Moeder Roliena Bollegraaf (53): „Gelijk na haar geboorte was Vivian een slappe pop. Ik heb mijn werk opgezegd en ben fulltime voor haar gaan zorgen. Eerst kreeg ze sondevoeding, daarna kleine hapjes. Ik gaf haar zelf fysiotherapie. De prognose was dat ze in een rolstoel zou moeten zitten en dat ze nooit groter zou worden dan 1,36 meter. Maar kijk eens: ze loopt en door hormooninjecties vanaf haar achtste jaar is ze nu 1,53 meter. Ze doet het goed op school. Wij zijn trots op haar.”

Vivian: „Op de basisschool waren mijn spieren zo slap dat ik geen pen kon vasthouden. Ik kreeg hulp van een ambulante begeleider, een deskundige, en de begeleiding was geweldig. Zonder dat had ik nooit het vmbo-tl-niveau gehaald. Ik heb leren schrijven in zand. Daarna kreeg ik van die driehoekige pennen die ik goed kon vasthouden. Ik werd op de basisschool geaccepteerd, maar ik was altijd een buitenbeentje, terwijl ik juist zo normaal mogelijk wilde

zijn. Ik kon geen ritsen dichtdoen of veters strikken, en ik was veel ziek.

Op Wessel Gansfort heb ik een intern begeleider op wie ik kan terugvallen. Ik ben vrijgesteld van gymnastiek en heb een kluisje en tafel en stoel op goede hoogte. Laatst was ik twee weken ziek. De leraren kennen me inmiddels en weten dat ik alles weer inhaal.

Ik krijg nog geld voor extra ondersteuning, maar ik weet niet wat er gebeurt als het ophoudt. Ik hoop niet dat mijn begeleider op school wordt geschrapt, want daar heb ik veel aan. Ze zorgt ervoor dat ik bij vakken als geschiedenis en biologie goed de rode lijn vasthoud en niet strand in details. Bij passend onderwijs krijgen leraren het zwaarder. Zij hebben grote klassen en moeten leerlingen begeleiden die extra zorg nodig hebben. Veel leraren weten nog niet hoe het werkt, dus ik vraag

me af hoe zij ouders dan goed kunnen voorlichten.

Lichamelijk gaat het redelijk goed met me. Voor lokalen op de eerste verdieping moet ik eigenlijk met de lift, maar ik loop trappen omdat ik dat net als andere leerlingen wil doen. Vaak moet ik dat later bekopen. Soms dragen leerlingen mijn schooltas. Je wilt gewoon zijn, maar als er ijs ligt en klasgenoten gaan schaatsen, kan ik niet mee. Ik kan niet even iemand achter op de fiets nemen, ik kan niet even skeeleren.

Op de basisschool vonden kinderen het raar wat ik had, nu accepteren klasgenoten het meer. Maar vaak zeggen ze nog: waarom gym je niet? of: waarom ben je zo vaak ziek? Altijd die vragen! Ik doe mijn eind-examen in twee jaar. In mei hoop ik klaar te zijn. Ik wil graag dierenarts of verpleegkundige worden, maar dat gaat niet. Ik denk dat ik agogisch of maatschappelijk werk ga doen, of doktersassistente word.

Als ik naar het speciaal onderwijs zou gaan, denk ik dat ik meer met mijn ziekte word geconfronteerd, omdat daar meer jongeren met een beperking zitten. Ik zwem wel bij een gehandicaptensportvereniging, maar ik wil niet alleen met die jongeren omgaan. Ik wil naar een gewone school. Op een gewone school, vergeet je je ziekte even.”

▲ Vivian Bollegraaf: „Ik heb leren schrijven in zand.”
Foto Peter Wassing

Roy: Ik ben niet speciaal. Ik hoor er gewoon bij

Roy Tieben (16), 3-havo scholengemeenschap Vincent van Gogh Assen. **Beperking:** het syndroom van Asperger, een autismische stoornis. **Heeft last van:** Kan niet over drukte, heeft concentratieproblemen, maakt moeilijk vrienden, neemt weinig initiatieven, vindt het moeilijk om grapjes en ironie in te schatten. Hij kan zich moeilijk in anderen verplaatsen.

‘Ik heb moeite om op mensen af te stappen en vrienden te maken’

Moeder Mariëtte Nijboer (44): „Je ziet niets aan Roy. Ik meen het natuurlijk niet, maar ik heb wel eens gezegd: had-ie maar het syndroom van Down, dan zag je tenminste wat aan hem. Als klein jongetje was hij heel druk. Echt hierderdepiep. Hij praatte aan een stuk door, was stoer in de klas. In de supermarkt zat hij overal aan, hij draaide alle potjes lijm om. Hij was dwangmatig. Al voor zijn vierde jaar had hij de diagnose asperger.”

Roy: „Ik heb asperger, maar heb het redelijk onder controle. Op de basisschool was ik heel druk, kon niet stil zitten en stelde voortdurend vragen. Als iemand iets zei, was ik snel geïrriteerd. Ik ging naar het speciaal onderwijs, naar de Bladergroenschool

in Groningen. Daar hebben ze kleine klassen en veel structuur. Dat beviel me heel goed.

Dat ik in Assen woon en met de taxi naar Groningen op school ging, maakte dat ik weinig vrienden had. Ik heb sowieso moeite om vrienden te maken. Om op jongens af te stappen en een praatje te maken. Als ze grappen maken, weet ik niet altijd hoe ze het bedoelen. Dat geldt ook voor whatsappen. Als iemand appt ‘Ik heb een lekker cijfer!’, met een smiley erbij, dan weet ik niet hoe ik dat moet begrijpen.

Ik stap niet snel op mensen af en neem weinig initiatieven om ergens naartoe te gaan. Hoewel het beter gaat dan een paar jaar geleden. Ik denk snel: ik doe het morgen wel. Met mijn verjaardag wilden we bij

voorbeeld gaan bowlen, maar ik vind het moeilijk om dat te organiseren. Om te bellen en afspraken te maken.

Ik kan nog steeds niet goed over drukte. Festivals, sinterklaasintochten, kermis en dat soort dingen mijd ik. Als er zoveel mensen zijn, voel ik me er niet thuis. Ik kan me niet concentreren en als het ergens druk is, word ik ook druk. Ik heb het liefst een vertrouwde omgeving met familie en mensen die ik ken. Dan voel ik me het prettigst.

Ik kon goed leren en ging daarom naar havo-max op het Van Gogh in Assen. Dat was een speciale kleine klas voor leerlingen met autisme, adhd, pdd-nos en zo. Ik was wel druk. In één les ben ik er wel vier keer uitgestuurd. Als me iets te binnen schoot, stelde ik een vraag. Steeds weer. Het zit gewoon in mijn hoofd. Een leraar stelde als regel dat ik drie vragen per lesuur mocht stellen. Na twee jaar werd havo-max opgeheven en nu zit ik in de ‘gewone’ derde klas. Ik weet goed met mijn asperger om te gaan en wil ook liever niet dat iedereen weet dat ik dat heb. Als ze niks aan me merken, waarom zouden ze het dan nog moeten weten? Ik ben niet een speciaal persoon, ik hoor er gewoon bij.”

▲ Roy Tieben: „Als iemand appt, weet ik soms niet hoe ik dat moet begrijpen.”
Foto Jasper Mouljin